

EL HİJYENİ PROSEDÜRÜ

DOKÜMAN KODU	YAYIN TARİHİ	REVİZYON NO	REVİZYON TARİHİ	SAYFA /NO
EN.PR.03	01.01.2024	0	-	Sayfa:1/5

1. AMAÇ: Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonların ve çapraz bulaşmaların önlenmesi amacıyla sağlık personeli, hasta, hasta refakatçileri ve ziyaretçiler için uygun el temizliği ve eldiven kullanma yöntemlerini belirlemektir.

2. KAPSAM: Tıp merkezinde tüm tanı ve tedavi işlemi yapılan birimleri kapsar.

3. KISALTMALAR

4. TANIMLAR

El Hijyeni: El yıkama, antiseptik el yıkama, alkollü el antiseptiği ile el ovalama veya cerrahi el antisepsi antisepsisini ifade etmek için kullanılan genel bir terimdir.

Sosyal El Yıkama: Ellerin sabun ve su ile yıkanmasıdır. Bu tip yıkama ile kirler ve geçici mikrop florası uzaklaştırılır, kalıcı flora etkilenmez.

El Antisepsisi: Hijyenik (antiseptik kullanarak) el yıkama veya el ovalamayı kapsar.

Hijyenik (Antiseptik Kullanarak) El Yıkama: Riskli durumlar için, (enfekte hastalarla temastan sonra ve yoğun bakım ünitelerinde hasta ile temastan önce ve sonra) antiseptikler kullanılarak yapılan el temizliğidir. Kalıcı florayı etkilemekle birlikte esas amaç geçici floranın daha etkin ve kısa sürede ortadan kaldırılmasıdır.

Hijyenik El Ovalama: Antiseptik solüsyonla veya çabuk etkili alkol çözeltileri ile ellerin kuvvetlice ovuşturulması ile yapılan el temizliğidir.

Cerrahi El Yıkama: Cerrahi personel tarafından operasyon öncesinde geçici florayı elimine etmek ve kalıcı florayı azaltmak üzere yapılan el yıkama veya el ovmayı tanımlar.

Sosyal El Yıkama: Eller su ile ıslatılır, sıvı sabun avuca alınır, En az 30 sn süre ile avuç içleri ve parmak araları başta olmak üzere eller tüm yüzey ve parmakları kapsayacak şekilde kuvvetlice ovuşturulur, Eller su ile iyice durulanır, durulama parmak uçlarından dirseklere doğru yapılır, parmaklar yukarı gelecek şekilde tutularak, kontamine suyun dirsekten ele doğru akışı önlenir, Kâğıt havlu ile kurulanır, musluk kâğıt havlu kullanılarak kapatılır, Hasta temasları arasındaki tekrar yıkamalarda 15sn süre yeterlidir.

Hijyenik El Yıkama: Eller su ile ıslatılır. 3-5 ml antiseptik sabun avuca alınır. Klorhekzidin kullanılıyorsa 1 dk, povidon iyot kullanılırsa 2 dk süre ile avuç içleri ve parmak araları başta olmak üzere eller tüm yüzey ve parmakları kapsayacak şekilde kuvvetlice ovuşturulur. Eller su ile iyice durulanır, durulama parmak uçlarından dirseklere doğru yapılır, parmaklar yukarı gelecek şekilde tutularak, kontamine suyun dirsekten tekrar parmak ucuna akışı önlenir. Eller kâğıt havlu ile kurulanır, musluk kâğıt havlu kullanılarak kapatılır.

Hijyenik El Ovalama: Alkol ancak temiz şartlarda etkili olduğundan, görünür kir varsa eller su ve sabunla yıkanmalıdır. Alkol bazlı solüsyon 3-5 ml bir avuca alınır. İki el birleştirilerek tüm el yüzeyi ve parmaklara temas edecek şekilde 1 dk süre ile iyice ovuşturulur, kendi halinde kuruması beklenir.

5. SORUMLULAR: Urartu Göz Tıp Merkezi tüm çalışanları, hasta, hasta refakatçileri ve ziyaretçiler.

6. FAALİYET AKIŞI

TEMEL İLKELER

- Sağlık personelinin elleri çalışma ortamında her zaman temiz olmalı.
- El yıkamada amaç sadece ellerin temizlenmesi değil aynı zamanda temiz kalmalı.
- El hijyeni eldiven kullanılsa da kullanılmıyorsa da uygulanmalı.

EL HİJYENİ PROSEDÜRÜ

DOKÜMAN KODU	YAYIN TARİHİ	REVİZYON NO	REVİZYON TARİHİ	SAYFA /NO
EN.PR.03	01.01.2024	0	-	Sayfa:2/5

- Hasta bakımında doğrudan görev alan tüm personelin tırnakları, tırnak etini geçmeyecek uzunlukta olmalı.
- Yapay tırnak, oje veya tırnak cilası kullanılmamalı.
- Çalışma alanında yeterli sayıda ve uygun yerleşimli lavabo bulunmalı, musluklar kolla veya dizle kumanda edilebilmeli, sıvı sabun ve tek kullanımlık el havluları kolay ulaşılabilir şekilde yerleştirilmeli.
- Musluk suları ne çok soğuk, ne de çok sıcak olmalı.
- Rutin el yıkamada medikal olmayan sabunlar kullanılmalı.
- Hijyenik el yıkamada antibakteriyel etkinliği olan ajanlar (iyodofor, klorheksidin glukonat, triklosan, kloroksilenol) kullanılmalı.
- Kullanım kolaylığı nedeniyle tüm hasta bakım alanlarında (hasta odaları, poliklinik muayene odaları, tedavi ve müdahale odaları, ilaç hazırlama alanları, YBÜ'ler vb.) alkollü elantiseptiği bulunmalı.
- Özellikle iş yükünün veya hasta sayısının yoğun olduğu ünitelerde alkollü el antiseptikleri odaların girişine veya hasta başlarına kolay ulaşılabilir şekilde yerleştirilmeli.
- Eldivenli eller üzerine alkollü el antiseptiği kullanılmamalı.
- Alkollü el antiseptikleri kuru ellere uygulanmalı.
- Sıvı sabunlarda tek kullanımlık kartuş sabun tercih edilmeli.
- Yıkama bittikten sonra eller iyice durulanmalı, tek kullanımlık havluyla kurulandıktan sonratek kullanımlık havlu ile tutularak musluk kapatılmalı.
- Sağlık kurumlarında fotoselli el kurutma makinesi, kumaş havlu ve katı sabun kullanılmamalıdır.
- Teşvik edici uygulamalar kapsamında BİZMED üzerinden el hijyeni konusunda mesaj gönderilmeli.
- 5 Endikasyon Kuralı Gözlem Formu ile çalışanlara yönelik haberli gözlem yapılmalı.

EL HİJYENİ SAĞLANMASI GEREKEN DURUMLAR

- Hasta ile her temas öncesinde ve sonrasında,
- Hastanın sağlam derisi ile temas sonrasında bile (nabız, tansiyon ölçümü, fizik muayeneveya hastayı kaldırma),
- Eldiven giyilmeden önce ve eldiven çıkarıldıktan sonra,
- Hasta çevresinde bulunan yüzeylerle (tıbbi cihazlar dahil) temas ettikten sonra,
- Her tür invaziv girişim (periferik veya santral kateter, damar içi kateter, üretral kateter, endotrakeal tüp, mekanik ventilatör devreleri, drenaj tüp ve kateterleri vb) öncesinde ve sonrasında,
- İnvaziv aletlerle temas öncesinde ve sonrasında,
- İlaçların hazırlanmasına (parenteral sıvıların hazırlanması dahil) başlamadan önce,
- İşe başlamadan önce, tuvalet kullanımı sonrasında, yemek yemeden önce ve işten ayrılmadan önce,
- Kan, vücut sıvıları, sekresyonlar, kontamine materyalle direk temas sonrasında,
- Ellerde vücut sıvı veya salgılarıyla gözle görülebilen kirlenme olan durumlarda,
- İki ayrı hastaya temas etme arasında,
- Aynı hasta üzerinde kirli vücut bölgesine temastan sonra, temiz bölgeye geçilmeden önce,
- Yoğun bakım ve yeni doğan ünitelerinde, yemeklerin ve mamaların hazırlandığı kritik alanlarda,
- Dirençli bakterilerle (metisiline dirençli Staphylococcus aureus, vankomisine dirençli enterokok) enfeksiyonların olduğu durumlarda.

SOSYAL EL YIKAMA TEKNİĞİ

- Eller su ile ıslatılarak sıvı sabun avuca alınmalı.
- En az 30 saniye süre ile avuç içleri ve parmak araları başta olmak üzere eller, tüm yüzey ve

DOKÜMAN KODU	YAYIN TARİHİ	REVİZYON NO	REVİZYON TARİHİ	SAYFA /NO
EN.PR.03	01.01.2024	0	-	Sayfa:3/5

parmakları kapsayacak şekilde kuvvetlice ovuşturulmalı.

- Eller su ile iyice durulanmalı, parmaklar yukarı doğru gelecek şekilde tutulmalı.
- Musluk kağıt havlu kullanılarak kapatılmalı.
- Kağıt havlu evsel atığa atılmalı.
- Hasta temasları arasındaki tekrar yıkamalarda 15 saniye sürmeli.

HİJYENİK EL YIKAMA TEKNİĞİ

- Musluk açılmalı. Eller ıslatılıp sıvı sabun avuca alınmalı, sabun köpürtülmeli.
- Sağ el avuç içi sol el üzerinde, sonra sol el avuç içi sağ el üzerinde parmak araları dahil ovulmalı.
- Parmaklar iç içe geçmiş şekilde parmak araları ovulmalı.
- Parmaklar avuç içlerinde kilitlenip ovulmalı.
- Sol başparmak sağ avuç içinde sağ baş parmak sol avuç içinde, ovulmalı..
- Sağ parmaklar sol avuç içine, sol parmaklar sağ avuç içine sürülerek ovulmalı.
- El yıkama bu şekilde 40-60 saniye sürmeli.
- Bol su ile eller ve bilekler durulanmalı, kağıt havlu ile bileğe doğru kurulanmalı.
- Kurulama işlemi bittikten sonra musluk kağıt havlu ile kapatılmalı.

HİJYENİK EL OVALAMA TEKNİĞİ

- Ellerde gözle görünür kirlenme varsa eller önce su ve sabunla yıkanmalı ve kurutulmalı.
- Alkol bazlı solüsyon üretici firmanın önerdiği miktarda (3-5 ml) avuca alınmalı, tüm el yüzeyi ve parmak araları ile temas edecek şekilde 15-25 saniye süre iyice ovuşturulmalı.
- Kendi halinde kurumaması beklenmeli.
- Hijyenik el ovalama, tam olarak el yıkamanın yerini almamalı.

CERRAHİ EL YIKAMA TEKNİĞİ

- Tüm takılar çıkarılmalı.
- Yeteri kadar (5ml) antiseptikli (povidon iyod / klorheksidin içeren) solüsyon avuç içine alınmalı, tırnak uçlarından başlanarak parmak, parmak araları, el, ön kol, dirsekten dört parmak yukarıya kadar 2-6 dakika süre ile ovalanarak yıkanmalı.
- Günün ilk uygulamasında ayrıca tırnak dipleri 30 saniye süreyle fırçalanmalı.
- Ara yıkamalarda el yıkama için 2 dakika süre yeterli.
- Su dirseklerden aşağıya akıtılarak durulanmalı.
- Steril havlu ile kurutulmalı

CERRAHİ EL OVALAMA TEKNİĞİ

- Musluk açılmalı.
- Eller dirsekten yukarı düzeyde tutularak, eller ve bilekle dirsek arası ıslatılmalı.
- Antiseptik solüsyon alınarak iyice köpürtülmeli ve hijyenik el yıkama basamakları uygulanarak eller yıkanmalı.
- Bilekten dirseklere doğru çıkılarak kolun tüm yüzü köpürtülerek yıkanmalı.
- Eller ve kollar durulanmalı. Durulama işlemi parmak uçlarından dirseklere doğru yapılmalı, eller daima dirsek üstü seviyede tutulmalı, suyun dirsekten aşağıya inmesi önlenmeli.
- Steril bir fırça üzerine antiseptik solüsyon alınıp tırnak dipleri, parmak araları, avuç içi, elin sırtı ve kollar 5 dakika fırçalanmalı. Fırçalama işlemi de yine dairesel hareketlerle yapılmalı ve durulanmalı.
- Kurulanma işlemi steril malzeme ile parmak uçlarından dirseğe doğru yapılmalı, dirsekte kurulama tamamlanmalı.
- Havlunun kuru olan diğer ucuyla da diğer el aynı yöntemle kurulanmalıdır.

Cerrahi El Yıkama Tekniği

EL HİJYENİ PROSEDÜRÜ

DOKÜMAN KODU	YAYIN TARİHİ	REVİZYON NO	REVİZYON TARİHİ	SAYFA /NO
EN.PR.03	01.01.2024	0	-	Sayfa:4/5

- Günün ilk vakasından önce tırnaklar ve tırnak altları 30 sn süreyle steril fırçayla fırçalanmalıdır.
- Yeteri kadar (5ml) antiseptik (povidon iyod / klorheksidin içeren) solüsyon avuççığına alınmalı, tırnak uçlarından başlanarak parmak, parmak araları, el, ön kol, dirsekten dört parmak yukarıya kadar ovalanarak yıkanmalıdır.
- Yıkama işlemi parmak uçlarından dirseğe doğru yapılmalıdır.
- Su dirseklerden aşağıya akıtılarak durulanmalı ve steril havluyla kurulmalıdır.
- Steril havlu sterilliği bozulmadan başka bir personel tarafından açılıp uzatılmalıdır.
- Solüsyonun türüne göre cerrahi el yıkama süresi 2–6 dakika olmalıdır.
- Yıkama sırasında herhangi bir yere dokunulursa eller kontamine kabul edilmeli, yıkama işlemi Tekrarlanmalıdır.
- Eller tam olarak kurduktan sonra steril eldiven giyilmelidir.
- Bir ameliyattan diğer ameliyata geçiliyorsa, ellerin fırçalanmadan solüsyonun etkietme süresi kadar ovalanarak yıkanması yeterlidir.

Tablo:1 Sosyal El Yıkama, El Antisepsisi, Cerrahi El Antisepsisi ve Eldiven Kullanımı

Uygulamaların yapılması gereken zamanlar	El Yıkama	El Antisepsisi	Cerrahi El Antisepsisi	Eldiven Kullanımı
Klinik çalışmalara başlarken ve bitiminde	*	*		
Eller gözle görülür şekilde kirlendiğinde	*			
Bir hastadan diğerine geçerken	*	*		
Eller kan dışkı ve diğer sıvılarla kontamine olduktan sonra	*	*		
Eller kan dışkı ve diğer sıvılarla kontaminasyon olasılığı öncesinde				
İmmün sistem yetmezliği olan hastalarla temastan önce		*		
Eller temiz görülse bile hastalarla temas sonrasında	*	*		**
Küçük girişimler, pansuman, kan, invaziv girişimler vs den önce sonra	*	*		**
		*		**
Acil aseptik girişimlerden önce		*		
Cerrahi operasyon öncesi			*	**
Yemekten ve yemek servisinden önce ve sonra	*			
Tuvalet girmeden önce ve sonra	*			

*Her seçenek birbirini alternatiftir, birisinin uygulanması yeterlidir

**Her hastanın klinik örneği bulaşıcı kabul edilmeli ve mutlaka eldiven giyilmelidir.

EL HİJYENİ PROSEDÜRÜ

DOKÜMAN KODU	YAYIN TARİHİ	REVİZYON NO	REVİZYON TARİHİ	SAYFA /NO
EN.PR.03	01.01.2024	0	-	Sayfa:5/5

7. İLGİLİ DÖKÜMANLAR

Hazırlayan	Kontrol Eden	Onaylayan
Kalite Yönetim Birimi	Kurum Müdürü	Başhekim